

Vale lõikus muudab puu väärtuse nullilähedaseks

Katrin Reinhold
haljastuse peaspetsialist

Kevade lähenemist on paljude märkide põhjal juba tunda ja looduse tärkamine tekitab soovi ühtteist ümber kujundada ja korrastada. See toob kaasa vajaduse vaadata ringi oma aia- ja õuealal, samuti tahtmise korrastada puuvõrasid.

Kindlasti on puuvõrade hoolduslõikus väga vajalik tegevus, täpselt samamoodi nagu igasugune kinnisvara hooldus, kuid ka sellel tegevusel on oma spetsiifika, mida teadmata ei õnnestu soovitud tulemust saavutada. Paljudel juhtudel teostatakse hoolduslõikusi talvel ja varakevadel, sest siis on muude tööde kõrvalt rohkem aega ja raagus puud on ka oluliselt mugavam lõigata. Puu tervise seisukohast on kõige ideaalsem lõikusaeg hoopis juunist augustini, sest sel perioodil areneb lõikekohti sulgev haavapuit kõige paremini. Teadma peab ka seda, et enam kui kümne külmakraadi juures on läbikülmunud oksad rabedad. Samuti jäävad lõikehaavad liiga kauaks avatuks, kuna puu hakkab tekkinud haava tundma alles kasvuperioodil ja asub siis haava kaitsma. Varakevad ei sobi ka kuidagi suure mahlajooksuga puude lõikuseks nagu vaher, kask, viinapuu, pähklipuu, kirsi- ja ploomipuu.

Paras aeg ette võtta mahukamaid hoolduslõikusi või jämedamate okste saagimisi on juunis-juulis, kuna sel ajal on kasvu pidurdav periood ja puudele tekib järgmisel aastal vähe vesivõsusid. Küll aga ei ole soovitatav esimese lõikusega eemaldada puult üle 20% võramassist. Siinkohal on väga oluline teada, et suuremahuline lõikus tekitab puule mitmeid erinevaid kahjustusi: võrsete vohamine muudab puuvõra veelgi tihedamaks, tekitades rohkem lehti ning suured lõikehaavad on tüvemädanikule heaks alguseks. Kindlasti tuleb oksalõiked teostada kas jämedama oksa või tüve vastast, kus asub oksakrae, milles on võime lõikehaavad kinni kasvatada.

Vali puuvõra hooldajat

Väga sageli näeme linnas vaatepilti sandistatud puudest, see on väga kurb.

Kui tundub, et puu oksad on liinidele liigselt lähedal, siis tuleb pöörduda ennekõike liinivaldaja poole, kes määrab liinide hoolduseks vajamineva okste kärpimise vajaduse, samuti küsida nõu linna haljastusspetsialistilt. Mitte mingil juhul ei tohiks asuda ise olukorda lahendama.

Kutsume üles ettevaatlikkusele – mitte tellima oma õuepuude lõikajaks puuhooldusteadmisi mitteomavaid inimesi, samuti ei tohiks teha lõikust ise, kui puuduvad vajaminevad teadmised, oskused ja kogemused. Ettevõtmine võib ohtu seada nii Teie tervise kui kinnisvara, rääkimata puudest, mille väärtus on paari tunniga muudetud nullilähedaseks. Tekkinud vaatepilti ei ole võimalik enam muuta ja seda tuleb taluda iga päev.

Tõenäoliselt ei oma ilma kiivrita tõstukikorvis kõõluja teadmisi elementaarsetest ohutusnõuetest, kaitsmaks iseenda elu ja tervist, veel vähem valdab ta puude lõikuseks vajalikke teadmisi. Kuidas muidu sünnivad puude sandistamise juhtumid (vt allpool). Puuvõrade hooldamiseks on erinevaid lõikusviise, millega on varakult alustades võimalik oskusliku majandamisega kujundada sobivas suuruses puu, kuid nukker on pilt, kui keegi on spetsiifikat tundmata püüdnud järele aimata vormi hoidvat lõikusviisi ja tulemuseks on surnud puu.

VÄÄR: puu kõndistamisega on järele püütud aimata vormi hoidvat lõikusviisi. Suurest löikehaavast tungivad sisse mädanikutekitajad ja paari aasta pärast on tulemuseks surnud puu. Selline puu ei hakka enam mitte kunagi silmailu pakkuma.

ÕIGE: Nudipuu on ajalooline lõikusvõte ega kahjusta puud. Lõikust alustatakse noorel puul ja esimene lõige tehakse vähem kui 5 cm läbimõelduga oksale. Nii on lõikekohad väikesed ja puu võib elada sajandeid.

Puude hooldajad – arboristid

Juba mitmendat aastat on Eestis koolitatud puuhoolduse spetsialiste ehk arboriste, kes oskavad hinnata olukorda, tunnevad puude hingeelu ja tervislikku seisundit, lisaks annavad nad nõu ja aitavad leida õuepuude probleemidele parima lahenduse. Hea näitena tahaksin esile tuua mõningaid erakinnistutel hooldatud puid, kus väärikas põlispuu on saanud korraliku hoolduslõikuse ja oksaharud on tugivõõdega toetatud. Nii on lisandunud puu elueale veel mitukümmend aastat, ilma et peaks muret tundma, kas puu on ümbritsevale keskkonnale ikka ohutu. Heaks näiteks on Tolli tn 6 pärn.

Arboristi teostatud on ka hoolduslõikus kesklinna puudele, kus võrast on eemaldatud kuivad ja murdumisohtlikud oksad, võra tasakaalust välja viivad oksad ning võra sisemuses liiga tihedalt kasvavad ja valgust takistavad oksad, säilitades samal ajal puule liigiomase välimuse.

HEA NÄIDE: Kõige ilusam on puu siiski liigimaselt loomuliku võrakujuga ja ka halvas seisukorras puule on võimalik teha õige hooldusloikus, eemaldades kuivanud ja murdumisohtlikud oksad ja kergenda võramassi.

Linnapuud on rahalises vääringus hinnatavad sadadele miljonitele eurodele, rääkimata emotsionaalsest väärtusest. Nende hindamist rahas kasutatakse paljudes Euroopa riikides, meile kõige lähemal Soomes, kus kindlustusfirmad nõuavad puude rikkujailt välja tohutuid summasid. Maksumus arvestatakse välja kulude põhjal, mida on vaja uue sama funktsiooni täitva puu asemele kasvamiseks.

Kui olete mures oma õuepuude seisukorra pärast, on kindlasti mõistlik pöörduda linnavalitsuse raiekomisjoni poole, kes on igati abiks ja nõuandjaks, kuidas edasi toimida ja leida sobiv lahendus. **Kooskõlastamata puude raie on looduskaitseaduse järgi tiheasustusalal keelatud. Omavolilise puuraiumise eest on eraisikule määratav trahv maksimaalselt 300 trahviühikut ehk 1150 eurot ja juriidilisele isikule kuni 3195 eurot.**